

היום נלמד בעזרת ה':

סוטה דף כ

למדנו אתמול בדעת רבי עקיבא: סוטה שאמר איני שותה 'מחמת בריותא' כלומר שלא מתוך פחד - אינה שותה כלל משום שהיא כאילו מודה 'טמאה אני', כי מתחילה היא חיכתה להודות ברגע האחרון (והמים רק בודקים אשה שלא יודעים אם היא טמאה או לא). אבל אם היא אמרה זאת מתוך פחד - אם כבר נמחקה המגילה משקים אותה בעל כרחא.

איבעיא להו אמרה איני שותה: סוטה שמסרכת לשתות 'מחמת בריותא' ולאחר מכן חוזרת בה ומסכימה לשתות. האם היא לא יכולה לחזור בה משום שהיא כבר הודתה שהיא טמאה, או שמכיון שלבסוף היא מסכימה לשתות מתברר שהסיבה שהיא לא רצתה לשתות זה רק בגלל הפחד וממילא היא יכולה לחזור בה ולשתות.

צריך שיתן מר לתוך המים: צריך לתת דבר מר לתוך המים לפני שמוחקים את המגילה לתוכם, שכתוב **"וּמָחָה אֶל מֵי הַמָּרִים"** כלומר אל תוך מים שמרים כבר קודם לכן.

משנה: עד שלא נמחקה וכו': המגילה נגנזת מכיון שהיא 'כתבי הקודש' הטעונים גניזה. והמנחה שכבר נתקדשה בכלי שרת, נשרפת בבית הדשן שהיה בעזרה ששם היו שורפים פסולי קודשי קודשים. והטעם שהמגילה נגנזת ואי אפשר לקחת אותה לסוטה אחרת, משום שכתובת המגילה צריכה להיות 'לשמה' דהיינו לשם האישה המסויימת.

נמחקה המגילה ואמרה טמאה אני: מכיון שהיא מודה, אין כבר צורך במגילה ולכן המים נשפכים וכו'.

נמחקה המגילה ואמרה איני שותה: אנו חוששים שהיא טהורה והיא מפחדת לשתות, ולכן משקים אותה בעל כורחא.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

והיא מתמלאת גידין: הגידין שבלחיים שלה מתנפחים, וגם בשרה נעשה שורות שורות של נפיחות.

אם יש לה זכות: אפילו שהיא טמאה, הזכות תולה לה שלא תמות שנה אחת, או שנתיים או שלוש. דבר זה נלמד מדרשת הפסוקים (כמבואר בגמרא), ולכן סובר בן עזאי שחייב אדם ללמד את ביתו תורה.

מכות פרושין: אדם שמכה את עצמו בכתלים להראות שהוא עניו וצנוע.

גמרא: קנקנתום: רבי מאיר היה סופר סת"ם והוא היה מכניס לתוך הדיו חומר שנקרא 'קנקנתום' שגורם שהדיו יהא עמיד מאד ובלתי נמחק לגמרי.

שמה תחסיר אות אחת: כגון מהפסוק "והשם אלוקים אמת" אם תחסיר את האות 'א' מהמילה 'אמת' אתה מחריב את העולם (שאז ישתמע חס ושלום במקום 'אמת' - 'מת'), וכן אם תוסיף את האות 'ו' בפסוק 'בראשית ברא' ותכתוב 'בראו אלוקים' (שאז ישתמע חס ושלם שבראשית ברא את אלוקים).

אמרתי לו דבר אחד וכו': והגמרא בהמשך תקשה מה הדו שיח שהיה ביניהם.

אפילו למיחש לזכוז: שמא יבוא זכוב וימחוק את התג שעל האות ד' ואז היא תיראה כמו האות ר' (ר - ר), ולכן אני שם קנקנתום שאז ישאר קצת צבע של האות שלא ימחק.

קשיא שימוש אשימוש וכו': יש שתי סתירות בין שתי הברייתות א. בברייתא הראשונה כתוב שקודם רבי מאיר שימש את רבי עקיבא ואחר כך את רבי ישמעאל, ואילו בברייתא השניה כתוב להיפך. ב. בברייתא הראשונה כתוב שרבי עקיבא לא אמר כלום על הקנקנתום ורבי ישמעאל אסר אותו, ואילו בברייתא השניה כתוב להיפך.

בשלמא שימוש אשימוש: אין זה קושיא. כי בתחילה הלך רבי מאיר ללמוד אצל רבי עקיבא - כמובא בברייתא הראשונה, אך בגלל הפלפול העצום של רבי עקיבא הוא לא הצליח ללמוד את דברי המשניות עצמם, והוא הלך ללמוד אצל רבי ישמעאל את המשניות עצמם (כמו שהוא קיבל מרבותיו דור אחר דור), ולאחר מכן הלך שוב ללמוד מרבי עקיבא את הסברות ואת הטעמים של המשניות - כמובא בברייתא השניה.

אלא אסרה אסרה קשיא: אמנם הקושיא השניה (מי אסר ומי התיר את הקנקנתום) נשארה קשה.

תניא רבי יהודה אומר: לדעת רבי יהודה בשם רבי מאיר מותר להטיל קנקנתום בדיו כשכותבים את כתבי הקודש, חוץ מ'פרשת סוטה' במגילה בפני עצמה שנכתבת במקדש או אפילו בספר תורה, לדעת רבי יעקב בשם רבי מאיר חוץ מפרשת סוטה במגילה אבל בספר תורה מותר.

מאי בנייהו?: מה המחלוקת? והתשובה היא האם מותר למחוק מתוך ספר תורה את פרשת סוטה לתוך המים או לא, לדעת רבי יהודה מותר ולכן אין לכתוב אפילו בספר תורה בקנקנתום כי פרשת סוטה צריכה להיכתב בכתב שיכול להימחק, אבל לדעת רבי יעקב אסור למחוק מתוך ספר תורה, ולכן אין בעיה לכתוב את פרשת סוטה שבתוך הספר תורה בקנקנתום.

והני תנאי כי הני תנאי: הגמרא מנסה לתלות את המחלוקת הנ"ל במחלוקת דלהלן: האם מותר להשקות סוטה במגילה שנכתבה לסוטה אחרת, נקודת המחלוקת היא האם צריך לכתוב את פרשת סוטה לשמה של הסוטה, למא דאמר שצריך לשמה אי אפשר לקחת אותה לסוטה אחרת, ולמאן דאמר שלא צריך לשמה מותר.

ממילא גם כאן לדעת רבי יהודה אין צורך לכתוב לשמה, ולכן מותר למחוק את הפרשה מתוך ספר תורה, וממילא הוא פוסל לכתוב בספר תורה בקנקנתום. אבל לדעת רבי יעקב צריך לשמה, ולכן אי אפשר למחוק מתוך ספר תורה, וממילא הוא מכשיר לכתוב בספר תורה בקנקנתום.

דחיה: אמר רב פפא: יתכן שגם למאן דאמר שאסור להשקות סוטה במגילה שנכתבה לסוטה אחרת - אין צורך לכתוב לשמה, ולכן יהא מותר למחוק את המגילה מתוך ספר תורה. וכל הבעיה היא לקחת מגילה שנכתבה לשם אישה אחרת, בגלל שאחרי שהיא כבר נכתבה לשם אישה מסויימת היא התנתקה משאר כל הנשים ואי אפשר כבר להעביר אותה לאישה אחרת, אבל ספר תורה שנכתב בעלמא אין בעיה.

רב נחמן: מסכים עם רב פפא והוא מוסיף שניתן לדחות גם לצד השני: גם למאן דאמר שמותר להשקות סוטה במגילה שנכתבה לסוטה אחרת - צריך לכתוב

'לשמה', אלא שאין צורך לשם סוטה מסוימת רק לשם 'אלות' דהיינו קללות על סוטה כלשהי, אבל פרשת סוטה שנכתבה בתורה לשם לימוד תורה ולא כקללה על סוטה אמיתית אי אפשר למחוק אותה למי סוטה.

קושיא: ורבי אחי בר יאשיה: הסוכר שאין צורך לכתוב את המגילה לשם סוטה מסוימת, הרי הוא מודה שבגט חייבים לכתוב לשם בעל ואישה מסויימים, ולכן אם כתב אדם גט לאשתו והתחרט ופגש אותו אדם ששמו ושם אשתו ושם עירו זהים - אינו יכול להשתמש בגט הזה.

מאי 'עשייה'? מחיקה: בסוטה המחיקה צריכה להיות 'לשמה' של הסוטה המסויימת אך לא הכתיבה, ואילו בגט הכתיבה צריכה להיות לשמה של האישה המסויימת.

למדנו במשנתנו - אינה מספקת לשתות עד שפניה מוריקות:

מני ר"ש היא: זה כדעת ר"ש הסובר שקודם הכהן מקריב את מנחתה ואח"כ משקה אותה, ולכן מיד כשהיא שותה היא נבדקת, לפי שאם הכהן לא היה מקריב את מנחתה תחילה המים לא היו בודקים אותה, שנאמר "מִנְחַת זֶכֶרֶן מִזְכָּרְתָּ עֹון", כלומר שהמנחה באה לברר את העוון, ואילו לדעת רבנן ההשקאה נעשית לפני הקרבת המנחה וא"כ המים בודקים אותה רק לאחר הקרבת המנחה ולא מיד כששותה.

אימא סיפא: בסיפא של המשנה נאמר "יש לה זכות היתה תולה לה", וא"כ אי אפשר לומר שמשנתנו כר"ש, שהרי לדעת ר"ש (לקמן כב:) אין זכות תולה במים המרים.

אמר רב חסדא: משנתנו היא כדעת רבי עקיבא שאמר לעיל (יט:) שהכהן מקריב את מנחתה ואח"כ משקה אותה (= כדעת ר"ש), אבל לגבי זכות הוא סובר כרבנן שזכות תולה במים המרים.

למדנו במשנתנו - והם אומרים הוציאוה שלא תטמא העזרה:

מ"ט: הטעם הוא שמא היא תמות. משמע שמת אסור להיות במחנה לוויה (= בהר הבית, וגם העזרה שבה היא נמצאת דינה כהר הבית).

קושיא: **והתניא**: והרי למדנו בברייתא שמותר למת להיות במחנה לוי, שהרי משה היה לוי והלוויים חנו מסביב למשכן שהוא מחנה לוי, והוא לקח את עצמות יוסף עמו.

אביי מתרץ: החשש הוא שמא מחמת הפחד מהמים המרים היא תפרוס נידה, והנידה אסורה להיות במחנה לוי, ולכן מוציאים אותה.

למימרא דביעותותא מרפיא: האם נאמר שהפחד מרפה את הדם ופותח את המקור?

אין! כן! וכפי שנאמר לגבי אסתר - **"וְתַחֲלַחַל הַמֶּלֶכָה מֵאֵד"**, ואמר רב שהיא פירסה נידה. הרי שהפחד מרפה את הדם ופותח את המקור.

קושיא: **והא תנן**: והרי למדנו במשנה במס' נדה שחרדה מסלקת את הדמים.

תירוץ: **פחדא צמית וכו'**: דאגה שהאשה דואגת לאורך זמן כגון שמא יבוא עליה אויבים ויהרגו אותה, גורמת לעצור את המקור מלהוציא דם ואפילו בשעת וסתה, אבל פחד הבא פתאום כגון הסוטה שלא פחדה עד עכשיו ופתאום היא מרגישה בצער מחמת המים שבזדקים אותה, זה מרפה את הדמים ופותח את המקור, ולכן מוציאים אותה שמא תפרוס נידה.

למדנו במשנתנו - יש לה זכות, היתה תולה לה... יש זכות תולה שלוש שנים:

הגמ' מבררת מי הוא התנא של משנתנו הסובר שיש זכות שתולה שלוש שנים, שהרי בברייתא מובאים שלשה דעות - 1. שהזכות תולה לשלשה חדשים. 2. לתשעה חדשים. 3. לשנים עשר חודש. אבל לא מצאנו שהזכות תולה לשלוש שנים.

כדי הכרת העובר: שנאמר **"וְנִקְתָּה וְנִזְרַעָה זֶרַע"**, והוא דורש "ונקתה" ע"י זכות כשיעור שהעובר ניכר באשה מעוברת, וזה שלשה חדשים.

זרע הראוי לספר: זרע הראוי לחיות ולבוא לידי סיפור שבחו של הקב"ה, והוא תשעה חדשים.

דכתיב **"לֵהָן מַלְכָּא מַלְכֵי יִשְׂפָר (עליך) [עֲלֶיךָ] (וחטיר) [וְחֻטְאָךְ] בְּצִדְקָה פֶּרֶק וְעוֹיְתֶךָ בְּמַחַן עֵינֵי הוּן תְּהוּא אַרְכָּה לְשְׁלוֹתֶךָ"**: זה פסוק בדניאל שפותר לנבוכדנצר

את חלומו ואמר לו שהוא יהיה מגורש מחברת בני אדם ויהיה עם הבהמות והחיות, ונתן לו עצה שיפדה את חטאתו ע"י צדקה ואת עוונו ע"י שיחון את העניים, ואז יתארך זמן שלוותו שלא תבוא עליו הפורענות. ואכן כך עשה נבוכדנצר, והיה מקבץ בכל יום את עניי ישראל שהביא בגלות, והיה מפרנס אותם. *(דניאל נתן לו את העצה הזאת לפי שראה את עניי ישראל בגולה מחזרים על הפתחים, ורצה שתהיה להם פרנסה).*

וכתיב "כִּלְאֵי מָטָא עַל נְבוּכַדְנֶצַּר מִלְכָּא", וכתיב "לְקַצַּת יַרְחִין תִּרֵי עֶשֶׂר": כלומר שכל הפורענות הגיעה על נבוכדנצר לאחר שנים עשר חודש. מכאן לומד רבי ישמעאל שזכות תולה לסוטה שנים עשר חודש, שהרי זכות הצדקה הגינה על נבוכדנצר שנים עשר חודש.

לעולם רבי ישמעאל: משנתנו שאמרה שיש זכות שתולה שלוש שנים היא כדעת רבי ישמעאל הסובר שזכות תולה שנים עשר חודש, אבל רבי ישמעאל מצא פסוק שממנו הוא לומד שלפעמים הקב"ה מאריך את הזמן עד שלוש פעמים, וכיון שזכות תולה שנים עשר חודש והקב"ה מאריך את הזמן שלוש פעמים נמצא שיש זכות שתולה שלוש שנים.

ומאי אע"פ וכו': מדוע רבי ישמעאל אמר 'אע"פ שאין ראה לדבר', והרי הוא הוכיח זאת מהפסוק?

דלמא שאני וכו': לפי שיתכן שלגויים לא ממהרים מן השמים להיפרע מהם על עוונותיהם בעולם הזה, אבל לישראל ממהרים להיפרע בעולם הזה ומדקדקים אחריהם, ולכן אין זו ראה גמורה מנבוכדנצר.